

niet op komen dagen

NIET OP KOMEN DAGEN

MICHAEL VAN OOSTENDE

2021

voor 'the mad ones'

1

Een begrafenis is nooit alleen een afscheid van een persoon. Er is altijd iets wat met hem of haar mee de grond in verdwijnt. Soms is dat een gedachte, een idee, het vertrouwen in iets, iemand of het leven in zijn algemeenheid. Soms is het een levensfase of een relatie. Bij Joris z'n begrafenis was het voor iedereen wat anders, maar voor vier mensen was het al deze zaken tegelijk.

Het ging om vier mensen die hier niet leken te passen. Je zou denken dat ze bij de verkeerde afscheidsdienst naar binnen waren gestapt. Ze kenden verder niemand in deze ruimte en niemand kende hen, alsof ze uit een ander leven van Joris kwamen. Ze zaten naast elkaar in de licht verkleurde rood stoffen stoelen. Voor drie van hen was het de eerste keer dat ze ooit voet zetten in een kerk. Voor alle vier was het waarschijnlijk voorlopig de laatste keer.

Toen de kist de ruimte werd binnengedragen, klonk 'De groeten' van Broeder Dieleman. 'Ik rook een laatste peuk op alles wat nooit meer terugkomt. En ik sta hier blij te wezen om niks.' Het was een verwijzing die de vier snaptten. Dat ze aan het water gestaan hadden. Allemaal een peuk in de mond. En dat hij dat toen geciteerd had: ik sta hier blij te wezen om niks. Ze keken elkaar aan, door de tranen heen. Op die bewuste avond en nu

weer. Emily, Nina, Willem en Lukas. Het was trouwens één van de weinige verwijzingen die ze snaptten. In de preek kwam een vage Bijbeltekst voorbij, en ook iets over de legende van Joris. Over zijn gevechten tegen de draak. De vier konden zich daar nog wel iets bij voorstellen. Draken waartegen hij had moeten vechten. En draken waar hij het uiteindelijk van verloren had.

Een laatste verwijzing die ze snaptten kwam na de dienst. Dat er Duvel geschonken werd. Dat hadden ze dan wel weer ironisch gevonden, ook omdat ze zich avonden konden herinneren dat hij de draak ‘Duvel’ niet had kunnen verslaan. Integendeel.

Ze stonden als apart groepje in een hoek van de koffieruimte. De vier met aanhang. Al betekende dat in de praktijk: de vier en Lukas’ vriendin, Daphne.

‘Zouden al deze mensen weten dat hij de kerk verafschuwde? En ik weet niet waar die dominee het vandaan haalde dat hij nu in de hemel is, maar hij zou daar een nog hardere *Irish goodbye* gedaan hebben dan hij op het werk doorgaans deed,’ zei Nina.

‘Wat is een *Irish goodbye* nu weer?’ vroeg Willem, met een overduidelijk Zeeuws accent.

‘Hoe kun je een woord zo verkeerd uitspreken als je het alleen maar hoeft te herhalen?’ Zoals gewoonlijk gebruikte Nina tijdens het spreken meer handgebaren dan strikt noodzakelijk. ‘Maar het is wat hij altijd deed op kantoor. Dan was hij ineens weg zonder even gedag te zeggen. Nu ik erover nadenk, precies zoals hij uit het leven stapte. Maar ik ben ervan overtuigd dat hij in de hemel direct door de achterdeur weer zou wegsneaken.’

‘Ik vind ook dat deze setting en dienst hem op geen enkele manier eer aandoen,’ viel Emily haar bij. ‘Het is allemaal veel te clean. Te gepolijst. Weet je nog wat hij zei over managers die bij ons op kantoor binnenliepen met zo’n veel te goed geschoren

kop? Hij zei dat ze geen karakter hadden. Dat had deze dienst ook niet. Karakter. Joris had een kop met zoveel karakter, je zou hem bijna nomineren voor werelderfgoed. Tenzij ze straks de kist de grond in laten zakken op het liedje “Traag” van Bizzey, is deze dag te braaf geweest. “Laag. Laag. Laag. Laag.” Ik vind dat we iets moeten doen om het te compenseren. Laten we ons tenminste bezatten.’

‘Jongens, even serieus,’ zei Lukas, terwijl hij keek hoe Daphne daarop reageerde. ‘Vandaag draait het niet om Joris. Hij is dood. Dit is voor de nabestaanden. En hoewel ik het compenseren uiteraard toejuich, mogen we het voor hen niet moeilijker maken dan het is.’

‘Ik weet het!’ riep Nina, waarna ze zich realiseerde dat ze wat hard praatte en op een gefluisterd volume verderging. ‘Lukas! Jullie moeten seks hebben op de wc. Jullie zijn de enigen hier die dat kunnen. Als eerbetoon aan Joris. Het is een manier om deze dag het randje te geven dat hij verdient, zonder dat het de nabestaanden kwetst.’

‘Je bent niet goed.’

‘Ik meen het.’

‘Ja, ik meen het ook.’

Lukas keek naar Daphne. Hij las in haar ogen dat ze het alleen al om de onverdeelde aandacht een goed idee zou vinden, maar de rimpels op haar voorhoofd maakten duidelijk ze het eigenlijk niet kon verkroppen dat uitgerekend Nina het voorgesteld had. Die zou dan immers denken aan Lukas die seks had, al was het met haar. Toch las hij de doorslag in Daphnes lippen, die iets open gingen staan. Lukas keek nog even naar de verbaasde koppen van Emily en Willem en pakte toen haar hand. ‘Kom mee. Voor Joris.’

Ze volgde hem richting de wc's. 'Ik vind het niks voor jou,' zei ze, terwijl ze zich door de nietsvermoedende nabestaanden liet navigeren.

'Het is ook niks voor mij, maar het is niet voor mij.'

'Je moest huilen bij de afscheidsdienst. Ik heb je nog nooit zien huilen.'

'Bij de laatste scène van *The Sopranos*. Toen het scherm op zwart schoot in die bar, waar Tony met z'n vrouw en kinderen zat te eten.'

'Lukas. Ik meen het serieus. De eerste keer dat ik je zie huilen is op de begrafenis van de baas. Hoe kan het dat jouw werk zo belangrijk is?'

'Waarom noem je me Lukas?'

'Omdat je zo heet.'

'Je noemt me nooit Lukas. Tenzij je boos bent.'

'Ik ben niet boos. Ik snap het alleen niet.'

'Ik kan het uitleggen. Maar niet in woorden. Kom, hier is de wc.'

Ze hadden er niet bij stilgestaan dat het onmogelijk zou zijn om een geluidsdichte ruimte te vinden. De kerk was vroeger een schoolgebouw en dat was in bepaalde elementen van de sanitaire voorzieningen nog terug te zien, bijvoorbeeld de afscheiding tussen de wc's, die niet volledig tot de vloer en het plafond reikte. Lukas zag Daphne even twijfelen, maar aangezien er verder niemand in de ruimte was, trok hij haar snel mee naar binnen. Vanaf dit moment zou alles geruisloos gaan. Een kerkelijk ritueel, sacrament voor Joris. Lukas trok haar rok omhoog, haar panty omlaag.

'Ik weet niet of ik dit wil,' zei ze.

‘Ik denk het wel,’ zei hij, terwijl zijn handen over haar lijf gleden alsof hij bad met handoplegging. Hij voltrok, nog steeds, uitsluitend een ceremoniële bijeenkomst. Een hommage aan Joris.

‘Waarom denk je van wel?’

‘Omdat je me niet tegenhoudt.’ En op dat moment draaide hij haar met haar rug naar hem toe.

Ze leunde met haar handen op de stortbak van de wc en hij zat in haar. Ze voelde zijn handen zwaar op haar duwen en begreep ineens ook de zwaarte die Joris voor hem had gehad, de zwaarte die de drie een paar ruimtes verderop voor hem hadden, hoewel ze hoopte dat Nina daarop een uitzondering vormde. Ze hoopte dat haar rug al die zwaarte dragen kon.

Tijdens de volledige ceremonie was er niemand binnengekomen, realiseerden ze zich toen ze klaar waren. Ze deden hun kleding goed en liepen weer terug naar de anderen. Die stonden nog op exact dezelfde plek als waar ze waren achtergelaten, met als enige verschil dat de Duvel-glazen wat leger waren.

‘En?’ vroeg Nina met verwachtingsvolle ogen.

‘Joris zou trots zijn,’ zei Lukas.

‘Kom, Emily, we gaan roken,’ zei Willem.

‘Hoe was het?’ vroeg Nina, terwijl haar ogen heen en weer schoten tussen Lukas en Daphne.

‘Ja, ik ga roken hoor. Emily, ik denk dat ik...’

‘Jezus!’ riep Emily.

‘We zijn hier in een kerk hè,’ zei Willem.

‘Ja, kijk dan,’ zei Emily terwijl ze wees naar een e-mail op haar telefoon. ‘Ze weten over lijken gaan wel echt weer naar een hoger niveau te tillen.’

Met zijn allen gingen ze dicht naast Emily staan, zodat ze haar scherm zien konden. Er was een mail binnengekomen van de directie van het bedrijf waarvoor ze werkten. Dat het natuurlijk enorm heftig was om op deze manier een dierbare collega te verliezen, maar dat er al een vervanger gevonden was. Een senior executive manager van een andere vestiging zou overgeplaatst worden om hen vieren even aan te komen sturen.

‘Dit kunnen ze toch niet menen? Nu hebben ze het echt te bont gemaakt, hoor. Ik zoek wel een andere baan. Mijn nog openstaande vakantiedagen mogen ze houden. En nu ga ik echt roken.’ Willem stekkerde naar buiten als een klein kind dat maar geen snoep kreeg.

Emily betrapte zichzelf op waterige ogen.

Nina pakte de telefoon uit haar handen en stootte een kreet uit die nog het meeste leek op een schrikreactie in een slechte horrorfilm uit de jaren tachtig. ‘Ze zijn echt gek geworden. Serieus. Hadden ze niet even een weekje kunnen wachten voordat ze dit stuurden? Ik ben in staat om naar die gasten toe te rijden en ze...’

‘Kom, we gaan met Willem mee naar buiten,’ zei Lukas.

Ze liepen naar buiten. Omdat er verder niet echt rokers waren, stonden ze alleen op de parkeerplaats. De zon scheen helderder dan passend was. Het gaf de lange blonde haren van Emily een woestijngele gloed. Ze contrasteerden met haar donkere zwarte jurkje op een manier die wel weer bij deze dag paste. De blonde lichtheid van de herinnering aan Joris.

‘Weet je nog dat Joris altijd speeches schreef?’ zei ze, terwijl ze haar handen door haar haren liet gaan alsof ze de lichtheid ervan nog even benadrukken wilde.

‘Gaan we nu zijn werk ontleden, ja?’ zei Nina. ‘Nu maak je hem een beetje tot het kantoorequivalent van de onbegrepen kunstenaar wiens werk na zijn dood ineens iets waard wordt.’

‘Wat ik bedoel: is het nog te vroeg om vandaag puur esthetisch te benaderen? Om de literaire schoonheid van deze dag te erkennen? Om het zien als een slotstuk in een speech van Joris? Hij eindigde zijn speeches altijd met iets liefs. Vaak was het een roast van alles en iedereen tot hij bij de laatste alinea aankwam. Dan kondigde hij ook vaak aan dat het sentimenteel zou worden. Misschien kunnen wij daar ook iets mee doen. Even een groepsknuffel of zo. Ik merk sowieso dat ik mega-aanhankelijk ben en een gebrek aan aanraking heb.’

‘Ik weet wel iets,’ zei Lukas. ‘We zijn nu toch bij een kerk. Vroeger, toen ik nog naar de kerk ging, gingen we weleens in een kring staan, waarbij iedereen zijn armen over elkaars schouders legde. Zoals sporters soms doen om tactiek te bespreken voor een wedstrijd. En dan zongen we een lied. Over God, die ons één maakt. Misschien kunnen we dat doen, maar dan voor Joris. Hij maakt ons één. Ik wil het wel zingen desnoods.’

‘Je had me bij “armen over elkaars schouders”,’ zei Emily.

De vier en Daphne sloegen de armen over elkaars schouders en Lukas zette het lied in. ‘Joris maakt ons één,’ zong hij opnieuw en opnieuw als een mantra, en schoorvoetend begonnen de anderen mee te mompelen.

Tot Willem het moment onderbrak. ‘Ja, dit is me iets te zweverig hoor. Ik denk dat ik maar eens op huis aanga. Alvast aan mijn sollicitatiebrief werken.’

‘Jij gaat helemaal nergens heen, Willem,’ zei Nina. ‘We hebben je al vaak genoeg horen zeggen dat je gaat solliciteren. En

we gaan zo nog naar de begraafplaats. Ik weet dat je ertegen opziet, maar je komt gewoon mee.'

Op dat moment kwamen ook de eerste mensen naar buiten lopen en ging de kist richting de rouwauto. Ze stapten in vier leaseauto's met alle hetzelfde logo erop, die in een rij geparkeerd stonden.

Onderweg naar de begraafplaats deed Daphne het spiegeltje in de zonneklep boven het raam open en hield het even vast, alsof ze iets wilde zeggen en even twijfelde. Vervolgens deed ze het toch. 'Ben je verliefd op Nina?'

'Schat... Je vindt vandaag een goede dag om die vraag te stellen?'

'Je bent niet verliefd op mij.'

'Hoe kom je daar nu weer bij?'

'Het is zo. Je lijkt verliefd. Misschien geloof je zelf wel dat je verliefd bent. Maar dat ben je niet.'

'Je denkt dat ik niet meer verliefd op je ben?'

'Ik denk dat je zoveel waarde hecht aan verliefd zijn en het zo beangstigend vindt om dat kwijt te raken dat je liever een personage speelt in je eigen toneelstuk dan de hele show te moeten afblazen. Dus ik denk inderdaad dat je niet meer verliefd op me bent, nee.'

'Ik kan hier echt geen antwoord op geven nu. En ik snap ook niet dat je er vandaag over begint.'

De stilte die volgde bevatte alle antwoorden die ze beiden zochten, maar hun eigen gedachtes overstemden die antwoorden, waardoor ze de stilte niet lezen konden.

Op de begraafplaats werd weinig gezegd. Een paar bevriende muzikanten speelden de bluegrassklassieker 'I'll Fly Away' zoals hij gespeeld hoorde te worden. Het zou Joris z'n stelligheid over

de afwezigheid van een hiernamaals met terugwerkende kracht ondermijnd hebben.

Lukas moest denken aan afgelopen week, toen Daphne ineens de tv op pauze had gezet tijdens *Expeditie Robinson* en gevraagd had hoe haar begrafenis eruit zou moeten zien. Welke liedjes gedraaid moesten worden. Wat gezegd zou worden. Wat gezongen. Het moest niet gaan over wat er gebeurde na de dood, maar vooral over het leven, dat was haar wel duidelijk. Wat er verder over haar gezegd kon worden? In elk geval dat ze het type vrouw was dat tijdens *Expeditie Robinson* ineens moest denken aan haar begrafenis. Terwijl Lukas vooral benieuwd was of Tim Coronel de aflevering zou overleven.

Op de begrafenis was iemand in rolstoel. Hij durfde niet te dicht bij het graf te komen, want hij was bang om met zijn wielen vast te komen zitten in de zachte grond. De vier herkenden dat gevoel. Ook zij waren bang om vast te blijven zitten als ze te dicht bij de dood kwamen. Bij de dood van Joris. En eigenlijk zouden ze inderdaad allemaal vast blijven zitten. Met niemand om hen los te trekken. Maar wel dicht bij elkaar.

Er zou een regel moeten bestaan dat mensen met tatoeages van zinnen alleen nog maar langzaam mogen bewegen. En dat als zo'n tatoeage op hun arm staat, ze hun mouw ofwel geheel moeten opstropen of helemaal niet. Voor de man die nu binnen kwam lopen zou zo'n regel niet bepaald goed uitpakken. 'Ik moest weer solliciteren van dat kut-UWV,' zei hij.

Het was een zin die minimaal eenmaal daags in deze ruimte rondzong, meestal vergezeld door de geur van drank, tabak of beide. Het uitzendbureau Moneymakers zat in een straat met verder voornamelijk winkels en horecagelegenheden en werd daar volgens de werknemers ook regelmatig mee verward: alcoholisten liepen de deur plat en hadden ook nog eens de illusie dat de klant koning was. Op het moment dat zo iemand binnen kwam lopen, deden de medewerkers vaak zo hard mogelijk hun best om actief te lijken. Het kwam erop aan wie als eerste de *stare-down contest* met zijn beeldscherm zou verliezen en op zou staan. Een wedstrijd die Lukas vaak verloor, simpelweg omdat hij het dichtst bij de deur zat en men dus het snelst bij zijn bureau stond. Nu had hij het inmiddels wel afgeleerd om dit type mensen iets te drinken aan te bieden. Als ze dan koffie of thee zeiden, zat

je er minimaal een kwartier aan vast. De kunst was om het zo kort mogelijk te houden.

Dit was één van hun vaste kroeggasten. Lukas wist dat de man, na een bewijs dat hij hier was geweest, weer zou vertrekken. Hij hoefde niet eens de moeite te doen om hem nog een baan aan te bieden. De uitdaging was vooral om ervoor te zorgen dat hij niet in zijn gebruikelijke getier zou uitbarsten over hoe alles niet aan hem lag. Het bleek al snel een verloren zaak.

‘De hele wereld gaat naar de kloten, joh.’

De enige hoop was nu dat hij niet aan het bureau ging zitten. Niet gaan zitten. Niet gaan zitten. Niet gaan zitten. Hij ging zitten. Shit. Lukas zag in zijn ooghoek een verborgen glimlach in de ogen van Nina en Emily verschijnen. Leedvermaak in zijn puurste vorm. Nu was er nog één hoop over, en dat was dat de woorden van de man de innerlijke complotdenker in Willem niet wakker zouden maken. Dan wist Lukas namelijk zeker dat hij niet meer aan zijn werk toekwam.

‘Ik bedoel, ik ben toch geen nummer. Ze hadden tegen me gezegd dat ik moest solliciteren, maar er is geen werk. Ja, in de bouw, maar ik ben ook de jongste niet meer. En die hoge piefen hebben makkelijk praten, hè.’

Als Willem nu maar niet opstond en deze kant op kwam lopen. Niet opstaan. Niet opstaan. Niet opstaan. Hij stond op. Shit. ‘Nou, het is grappig dat je dat zegt.’

IJdele hoop vervloog vandaag sneller dan het humeur van Daphne die ochtend. De dag leek heel even normaal te beginnen. De wekker ging. Hij stond op. Douchen. Aankleden. Zij was wakker. In haar goedemorgen bespeurde hij iets gefrustreerds. Hij zou het wel niet goed gehoord hebben. Hij liep naar beneden,

opende WhatsApp. Om in de familie-groepsapp het bovenste bericht te lezen van zijn moeder: ‘Gefeliciteerd!’

Kut. Ze was jarig.

Lukas had snel nog de cadeautjes gepakt die hij godzijdank niet vergeten was te kopen, maar verbergen dat hij het was vergeten was geen optie meer. Was dit soort vergeetachtigheid een afwijking, vroeg hij zich af. Kon iemand hem ontoerekeningsvatbaar verklaren? Of anders tenminste deze twee staatsvijanden die hier nu aan zijn bureau stonden?

Willem ging er gelijk bovenop zitten. Zowel op zijn bureau als op het gespreksonderwerp. ‘Toevallig was er gisteren een documentaire op tv over de vuurwerkramp. Ook echt heel verdacht wat daar allemaal gebeurd is toen hoor.’

Lukas keek weer naar Nina en Emily, wier glimlachen zich inmiddels vanuit hun ogen verspreid hadden naar de rest van hun gezicht. Hij kon er zelf iets minder om lachen. Zijn bureau was weer eens door bezetters overgenomen, en hij was op het punt dat hij zich niet eens meer afvroeg wat de bureaucratie bij het UWV en de vuurwerkramp met elkaar te maken hadden. Complotwappies spraken een eigen taal, daar was hij inmiddels achter. Zijn onmacht om het gesprek om te klappen deed hem denken aan zijn onmacht die ochtend tegenover Daphne.

‘Ja, dat is precies wat ik bedoel,’ vervolgde de sollicitant zijn verhaal, hoewel alle andere aanwezigen duidelijk was dat het absoluut niet was wat hij bedoelde. ‘Uiteindelijk worden we allemaal gerund door het systeem, man. En dat systeem draait maar om één ding en dat is geld.’

Lukas had zijn elleboog op zijn bureau gelegd, en zijn ene vinger stak al de hele tijd in de lucht om aan te geven dat hij het gesprek buitengewoon interessant vond maar graag iets wilde

zeggen. ‘Ik kan een bewijs regelen voor het UWV dat je hier geweest bent.’

Eindelijk had hij de beurt gekregen, alsof hij in de schoolbanken zat.

‘Ja, doe dat maar. Ik zou ook best hier kunnen werken trouwens. Beetje wat jullie doen. Zoeken jullie niet nog een collega?’

Nu was het lachen van Nina ook auditief geworden. Lukas maakte de man duidelijk dat ze niemand zochten, gaf hem een sollicitatiebewijs en bedankte hem voor zijn komst.

‘Met die opmerking dat het hier alleen maar om geld draait, had hij dan wel weer een punt, hè. Al denk ik niet dat hij dat als iets positiefs ziet,’ zei Lukas toen ze weer alleen waren. ‘En toegegeven, het draait natuurlijk niet alleen om geld. Ook om macht. En om seks. Eigenlijk is het hier niet zoveel anders dan in de rest van de wereld. Driften, jongen. Veel meer dan dat is het niet. Een apenrots. En laat me je één ding vertellen: je mag dan veel borsthaar hebben, de alfa-bokito ben je niet hoor.’

‘Wat een ontzettend banale kijk op het leven heb jij,’ zei Willem, die nog steeds op het bureau van Lukas zat en niet de indruk wekte dat hij op korte termijn van plan was om te vertrekken. ‘Ik vind dat je ons werk daarmee enorm bagatelliseert.’

‘Ik geloof niet dat je dat woord op die manier kan gebruiken.’

‘Wij helpen mensen aan een baan. Dat is toch verreweg het meest betekenisvolle werk dat een mens kan doen?’

‘We verkopen mensen. Mensen die waarschijnlijk ook zonder ons wel werk hadden gevonden. Omdat wij ertussen zitten, kost het alleen meer.’

‘En hoezo seks?’ zei Willem.